

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm XV. & vlt. Cùm bonæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

talis donatio seu translatio bonorum suapte naturâ insit professioni: vel aliquis dedicat se & bona sua Religioni, ita vt animus principaliter ad vtrumque referatur; hoc casu si professio irrita sit, refert, vtrum existimet valere professionem, an verò sciat irritam esse: Primo casu reuocari potest donatio tanquam facta ob causam, causâ non secutâ; idque sumitur ex *l. Non omnis, 17. ff. Si certum pet.* vbi dicitur, si quis causâ mortis donauit, reuocari donationem, si donans conualescat, aut donatarius prior decedat: altero verò casu donatio subsistit, nec reuocari potest, quia absolutè & independentè à professionis valore facta fuit, atque hîc locum habet *Reg. 53. ff. Cuius per errorem dati repetitio est, eius consulto dati donatio est.* Verumtamen post Trident. constitutionem, *sess. 25. c. 16. de Regular.* existimat *Sanch. l. 7. Moral. c. 5. n. 54.* donationem reuocari posse, tamen si fiat ab eo, qui impedimenti seu nullitatis conscius est, nam in Tridentino dicitur, donationem bonorum factam à Nouitiis non valere, nisi professio sequatur, non est autem secuta professio, si ipso iure irrita sit, quia perinde est, actum non fieri & inualidè fieri, sicuti docet idem *Sanch. 3. de Matrimon. disp. 33. n. 5.* sed contrarium arbitror probabilius in casu nostro, si mulier post contractum & consummatum Matrimonium, religionem ingrediatur, eâque occasione principaliter ac independentè ad professionem, quam irritam esse aut fore non ignorat, Monasterio donationem faciat, eam subsistere, neque reuocari posse, quia constitutio Tridentina *cit. c. 16.* hunc casum non comprehendit, cum tantùm de iis loquatur, qui liberrate præditi sunt, ita vt religionem profiteri possint, & non possint, siue vt aliis verbis dicam, de iis qui Nouitiatus seu probationis capaces sunt.

CAPITVLVM XV. & vlt.

Cùm bonæ.

PARAPHRASIS.

Controuersia erat inter Mespurgensem Epi-

scopum, & Abbatem ac Conuentum Pigamentensem, super statu Monasterii, & quibusdam spoliationibus, quas Episcopus intulerit; ea commissa erat iudicibus, coram quibus litis contestatio facta est, & processum in causa, sed ob quædam impedimenta ad finem non perducta; postea Gregorius IX. eandem causam alijs iudicibus delegat, mandans eis, vt acta originalia apud priores iudices diligenter inquirant, & si reperta fuerint vnâ cum alijs, si qua insuper partes proponere apud ipsos voluerint, ad Sedem Apostolicam mittant, sin autem acta reperta non fuerint, tunc superferentes litis contestatione (cùm eam factam fuisse non dubitetur) probationes partium de nouo recipiant, audiant quæque eas partes, num in compositionis tractatum consentire velint, & quæ intellexerint, causâque sufficienter instructam ad Pontificem remittant.

SYMMARIVM.

1. Ad litis contestationem probandam, si acta iudicii prioris perditâ sint, sufficit confessio partium.
2. Acta prioris iudicii exhiberi debent alteri Iudici, ad quem causa deuoluta est.

NOTA I. Si acta iudicii perditâ sint, statim confessione partium, quod v. g. interuenerit litis contestatio, vt tali casu eam repetere, necesse non sit. Ita glossa hîc intelligit *Not. 2. & DD. communiter.* Sed obicitur *c. Super. 5. De eo qui cognouit.* Ex quo DD. colligunt, quòd confessio alicuius facti non dependentis ab arbitrio confidentis, seu quod à confidente remitti non potest, fidem non facit, atqui partes non possunt remittere litis contestationem, cum ea pertineat ad substantiam processûs ordinarii, secundùm glossam communiter receptam. *c. de causis. 4. verb. de Consensu. de officio. delegati;* ergo confessio partium de præcedente litis contestatione fidem non merebatur. Resp. Maiorem vniuersaliter veram non esse, sed tunc tantùm, si suspicio esse possit de collusionè aut fraude, vel si confessio in

in alterius præiudicium cedere possit, at vero in proposito casu, de modico aut nullo præiudicio agitur, neque est suspicio vlla collusionis; imò maxima præsumptio, quòd litis contestatio interuenerit, ea enim est processui intrinseca ac substantialis, atqui intrinseca, & necessaria solennitates interuenisse præsumuntur. *l. Sciendum. 30. ff. de V. O.* Accedit, quòd sicuti admittuntur testes ad probandum acta seu instrumenta, si amissa fuerint. *l. Testium. 18. C. De testib.* dummodò amissio sit verisimilis, & timor non subsit collusionis aut fraudis, uti hinc limitat *Felinus. n. 1.* Ita etiam in casu simili,

amissa acta Originalia probari possunt per confessionem partium. Denique credibile est, quòd iudices priores etiam testati fuerint, litis contestationem factam esse, quamobrem ait Pontifex, de ea non dubitari, quia videlicet iudices testabantur, & partes non negabant.

Nota II. Si causa ad alios iudices deuoluatur, acta & processus prioris iudicii eis exhiberi debent, uti expressè etiam habetur in *c. Causam ij. de testib.* & sic patet, inquit *gl. hic. verb. iudices*, quòd acta vnius iudicii coram altero iudice produci possint.

TITVLVS XX.

DE TESTIBUS ET ATTESTATIONIBUS.

Postquam de Probationibus generatim dictum est, nunc ad species descenditur, & Primò omnium agitur de testibus & attestationibus eorum, cum is probationis modus per viuæ vocis testimonium præcipuus censeatur, quippe communiter vsurpatus, clarus item & efficax, præ cæteris probationum modis. *arg. 6. Cùm Ioannes. 10. de Fide instrum.*

CAPITVLVM I.

Placuit.

PARAPHRASIS.

Statuit Concilium Maticense, ut testes pretio non conducantur, ac idonei & fideles in testimonium assumantur, & non nisi jejuni. Quod ad Primum horum attinet, dicendum est, si testi pro testimonii ferendi actu pecunia data aut promissa sit, corruptum censeari, seu ad hoc infligatum & conductum, ut falsum testetur, sicut ex Communi docet *Farnac. de Testibus, q. 67. n. 236.* quamo-

bre eius testimonium à parte aduersa reiici potest, imò etiam iudicis officio, teste eodem *n. 254. Mascard. de Probationibus. Concl. 454. n. 8.* Quin & sententia per corruptorum testium attestationes lata, retractari debet. *l. Diuus. 33. vbi Bart. n. 1. & 2. ff. de re iudicata. Mascard. Conclus. 454. n. 6.*

S V M M A R I V M.

1. Testis corruptus censetur, cui pro testimonio ferendo pecunia data vel promissa fuit.
2. Qui pecuniam pro testimonio ferendo accepit, torqueri quidem potest super crimine falsi, non tamen ex eo præcisè capite, ut falsarius puniri.
3. Peccat etiam contra Iustitiam, qui pro vero testimonio ferendo coram Iudice suo pecuniam ut pretium operis accepit.
4. Et restituere eam debet danti, nisi animum donandi hic habuerit, aut post prestitum testimonii actum ex liberali animo nulla promissione obligato dederit, vel dederit in compensationem expensarum.
5. Idoneus ac fide dignus testis habetur, de quo